

Una sentència qüestionada

- El tribunal ha rebutjat que l'Estatut sigui inconstitucional, però en la resolució hi ha límits i talls

ENOCH ALBERTÍ, catedràtic Dret Constitucional (UB)

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 30 de juny del 2010

Finalment ha arribat la més esperada de les sentències del Tribunal Constitucional (TC) en els seus 30 anys d'història. I, sens dubte també, una de les que han anat acompanyades de més polèmica, política i jurídica. Ja hi haurà temps suficient, quan es conegui la totalitat de la sentència, de valorar els arguments del TC. I en aquesta interpretació de l'intèrpret prosseguirà el debat, ja que ni el marc constitucional de l'autonomia de les comunitats és una qüestió que es pugui donar per tancada, ni les vicissituds que han envoltat aquesta particular sentència del TC permetran posar-hi cap punt final.

El TC havia de resoldre un recurs que suposava un qüestionament gairebé general del nou Estatut de Catalunya, model d'altres que van seguir després. I, en aquest sentit, el TC, i a reserva del que estableixi en les declaracions interpretatives, ha rebutjat que l'Estatut, amb l'abast que pretenien els recurrents, sigui inconstitucional. Ara bé, aquesta confirmació bàsica de constitucionalitat --i així crec que es pot dir si es mira des del costat mig ple-- no significa una confirmació plena de constitucionalitat de l'Estatut. En la sentència hi ha límits i hi ha talls.

Abans fins i tot que el seu contingut, és la seva pròpia existència la que es qüestiona: que el TC --i particularment aquest TC, amb la seva composició actual-- hagi anul·lat disposicions d'un Estatut aprovat democràticament no solament en seu parlamentària, sinó també en

referèndum popular. Aquesta és la gran qüestió en el debat polític --i també jurídic-- i el motor principal que alimenta el moviment de rebuig a la sentència. Avui, una vegada ja hi ha sentència, aquesta no és ja una qüestió resoluble, però sí que ha de conduir cap a la reflexió i, probablement, a canvis.

I en els límits i els talls, es comença per la declaració de la falta d'«eficàcia jurídica interpretativa» de les referències del preàmbul a «Catalunya com a nació» i a la «realitat nacional de Catalunya», que invita a pensar que el TC ha posat un èmfasi especial a excloure qualsevol concepció plurinacional de l'Espanya autonòmica. Aquesta, malgrat les seves escasses conseqüències pràctiques directes, pot ser una de les declaracions de la sentència que més polèmica política originin. En el mateix ordre es mou la declaració d'inconstitucionalitat de la «preferència» de l'ús del català per part de les administracions i els mitjans de comunicació públics de Catalunya, tot mantenint, no obstant, que el català pot ser d'«ús normal» en aquests casos. Les conseqüències pràctiques d'aquesta distinció són difícils d'advertir, però aquest és un element amb una gran càrrega simbòlica i afectiva i, per tant, políticament molt sensible.

Les altres declaracions d'inconstitucionalitat del Tribunal Constitucional suposen, essencialment, l'eliminació d'algunes garanties que establia l'Estatut. Molt especialment en l'àmbit de l'Administració de Justícia, que és la part amb un nombre més alt de disposicions anul·lades. Però que l'Estatut no pugui crear un consell autonòmic de justícia no significa que l'Estat, mitjançant la seva pròpia legislació, no ho pugui fer. El que en realitat desapareix és el mandat per crear el Consell de Justícia, de

manera que l'Estat disposa de plena llibertat per crear-lo i per configurar-lo.

Passa el mateix amb el finançament. Exigir un «esforç fiscal similar» a les comunitats perquè entrin en funcionament els mecanismes d'anivellament de serveis --solidaritat-- no resulta inconstitucional en si mateix, sinó pel fet de contenir-se a l'Estatut, i afectant doncs altres comunitats. La mateixa condició establerta a la LOFCA no té per què resultar inconstitucional. I el mateix passa respecte dels tributs locals, malgrat que el cas sigui diferent i la declaració d'inconstitucionalitat, per preventiva, més dolorosa: que la regulació dels tributs locals no formi part de la competència estatutària de la Generalitat no significa que l'Estat no la pugui delegar.

Una altra garantia que desapareix és la relativa a les competències. L'Estatut havia volgut evitar les possibles extralimitacions de l'Estat en l'exercici de la seva competència per dictar les «bases», i el TC ha declarat que la limitació de la competència estatal a l'establiment de principis o mínims comuns normatius en normes que tenen el rang de llei, com volia l'Estatut, resulta inconstitucional. I és de suposar que no perquè això no pugui, o fins i tot hagi de ser així, d'acord amb una consolidada jurisprudència del tribunal, sinó perquè l'Estatut no pot condicionar la competència de l'Estat.

S'ha de tenir en compte que encara no es coneix la sentència en la seva totalitat, i especialment el contingut dels fonaments jurídics on es conté la interpretació per considerar constitucionals determinats articles. A la vista de l'alt nombre d'aquests i de la seva importància, haurem d'estar molt atents a les conseqüències que es puguin derivar de tals

interpretacions en el desenvolupament futur no només de l'Estatut de Catalunya, sinó dels altres i de tot el sistema autonòmic.